

ΕΘΙΜΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ

Με ένα **κόκκινο πανί**, που συμβολίζει το **αίμα του Χριστού**, απλωμένο στο μπαλκόνι ή το παράθυρο, ξεκινούν στην επαρχία τη **Μεγάλη Πέμπτη** οι προετοιμασίες για τη βραδιά της Ανάστασης, ενώ την ίδια ημέρα οι νοικοκυρές σε όλη τη χώρα **βάφουν τα κόκκινα αυγά**. Τη Μεγάλη Πέμπτη ζυμώνονται και τα τσουρέκια. Αυτήν την ημέρα οι νοικοκυρές δεν πλένουν, δεν απλώνουν ούτε κάνουν άλλες δουλειές στο σπίτι.

Τη Μεγάλη Πέμπτη στην εκκλησία ψέλνεται η μακρά ακολουθία των Παθών με τα 12 Ευαγγέλια και **αναπαριστάνεται ξανά η Σταύρωση**. Αφού τελειώσουν τα 12 Ευαγγέλια, κοπέλες αναλαμβάνουν να **στολίσουν τον Επιτάφιο** με γιρλάντες από λευκά λουλούδια, έτσι ώστε το πρωί της επόμενης μέρας να είναι έτοιμος να δεχθεί το σώμα του Χριστού κατά την Αποκαθήλωση.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ακόμη και σήμερα σε κάποια χωριά οι κάτοικοι **δεν στρώνουν καν τραπέζι** τη Μεγάλη Παρασκευή. **Δεν τρώνε γλυκά** για την αγάπη του Χριστού, που τον πότισαν ξύδι. **Ταχινόσουπα, μαρούλι ή φακές με ξύδι** είναι τα συνήθη φαγητά. **Κανείς δεν πρέπει να πιάσει στα χέρια του σφυρί ή βελόνη**, γιατί θεωρείται μεγάλη αμαρτία. Το βράδυ γίνεται ο Εσπερινός και η περιφορά του Επιταφίου, ο στολισμός και η περιφορά του οποίου είναι το κυριότερο έθιμο της Μεγάλης Παρασκευής.

Χαρακτηριστικό των παλαιότερων ετών ήταν η ευγενής άμιλλα ανάμεσα στις ενορίες **για τον ομορφότερα στολισμένο Επιτάφιο**. Πρώτα πήγαιναν τα λουλούδια για το στολισμό του Επιταφίου οι ελεύθερες και ύστερα οι παντρεμένες. **Από κάτω περνούσαν όλοι από μία φορά, ενώ πίστευαν πως, αν τα ζωηρά παιδιά περάσουν τρεις φορές, θα γίνουν φρόνιμα... Τρεις φορές έπρεπε να περάσουν και οι άρρωστοι για ν' αναρρώσουν.**

Τα **λουλούδια** που παίρνουν οι πιστοί από τον Επιτάφιο θεωρούνται **ευλογημένα** και τοποθετούνται στο **εικονοστάσι** του σπιτιού. Παλιότερα, οι γυναίκες έφτιαχναν με αυτά **φυλαχτά για τους ναυτικούς**, ενώ ορισμένοι τα χρησιμοποιούσαν και σαν γιατρικό για τον πονοκέφαλο.

Στην περιφορά του Επιταφίου προπορεύεται η μπάντα ή η χορωδία και παίζει **πένθιμα εμβατήρια**, ακολουθούν οι ιεροψάλτες, ο κλήρος, οι μυροφόρες, τα εξαπτέρυγα, πρόσκοποι και οι πιστοί που ψέλνουν καθ' όλη τη διάρκεια της λιτανείας. **Σε όλη τη διαδρομή οι πιστοί ραίνουν τον επιτάφιο με λουλούδια και αρώματα, κρατώντας αναμμένα κεριά.**

ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

Το Μεγάλο Σάββατο οι πιστοί προετοιμάζονται για το χαρμόσυνο μήνυμα της Ανάστασης. Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο ιερέας φωνάζει το «**Χριστός Ανέστη!**». Ένα από τα βασικότερα τελετουργικά στοιχεία της Ανάστασης είναι το **αναστάσιμο Φως**, με κορυφαία στιγμή την πρόσκληση του ιερέα «**Δεύτε λάβετε Φως**». Το Φως αυτό οι πιστοί το μεταφέρουν στα σπίτια τους. Σε κάποιες περιοχές μάλιστα θεωρούνταν καλοτυχία **να μη σβήσει η λαμπάδα** με το Άγιο Φως μέχρι να φτάσουν οι πιστοί στο σπίτι. Μπαίνοντας «**σταυρώνουν**» **πρώτα το ανώφλι** της εξώπορτας, ενώ παλαιότερα **ανανέωναν και το φως του καντηλιού** και μάλιστα προσπαθούσαν να το κρατήσουν αναμμένο **όσο περισσότερες μέρες μπορούσαν** χωρίς να σβήσει.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΘΙΜΑ

Το Σάββατο του Λαζάρου οι γυναίκες, σε μνήμη του Λαζάρου, ζυμώνουν για τα παιδιά ειδικά κουλουράκια, στα οποία δίνουν το σχήμα ανθρώπου σπαργανωμένου, όπως παριστάνεται στις εικόνες ο Λάζαρος. Λέγονται και αυτά Λάζαροι και τα παιδιά τους αποδίδουν εξαιρετικές ιδιότητες. Τα παιδιά συγκροτούν ομάδες, επισκέπτονται τα σπίτια του χωριού ή της πόλης και τραγουδούν ειδικά τραγούδια, τα λεγόμενα λαζαρικά. Συνήθως κρατούν στα χέρια εικονική παράσταση του Λαζάρου και λέγονται και αυτά Λάζαροι. Στην Κύπρο συναντάμε ζωντανή αναπαράσταση του θανάτου και της ανάστασης του Λαζάρου η οποία αποτελεί την αρχαιότερη μορφή του εθίμου ενώ στην βόρεια ήπειρο τα παιδιά ντύνονται παράδοξα και απειλούν με την άγρια εμφάνισή τους για να διώξουν κάποιο κακό πνεύμα. Μετά το τραγούδι ο κάθε νοικοκύρης τα φιλεύει.

Μπορεί σήμερα να γυρνάνε όλοι στις δουλειές τους την Τρίτη του Πάσχα, αλλά κάποτε το γλέντι επεκτεινόταν σ' όλη την υπόλοιπη εβδομάδα ως την Κυριακή του Θωμά και ονομάζονταν διακαινήσιμος ή ασπροβδομάδα. Η αργία του Πάσχα ήταν η πιο μεγάλη και όλη η Διακαινήσιμος θεωρούνταν μια Κυριακή. Στην παλαιά Αθήνα, κάθε νοικοκύρης μετά την Λαμπρή δεν έμπαινε για μια εβδομάδα στο κτήμα του. Ακόμη και σήμερα σε πολλές περιοχές το λαμπριάτικο γλέντι συνεχίζεται.

ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο **Καστελλόριζο** ο χορός των κοριτσιών που στήνεται στον αυλόγυρο του Μητροπολιτικού ναού το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα, είναι από τα γραφικότερα λαμπριάτικα έθιμα. Για τις περιορισμένες κοπέλες του νησιού είναι ένα από τα κυριότερα γεγονότα της ζωής τους. Είναι η μόνη περίπτωση να δουν και να τις δουν τα παλικάρια του νησιού

Στην **Κορώνη**, τη Μεγάλη Παρασκευή το πρωί, τα παιδιά, κρατώντας ένα σταυρό στο χέρι, γυρνούν από σπίτι σε σπίτι και λένε τα πάθη του Χριστού. Τα φιλεύουν με κουλούρια, κόκκινα αυγά ή λεφτά.

Στο **Καστανόφυτο Καστοριάς**, τα παιδιά του χωριού, παίρνουν από την εκκλησία το χελιδόνι, (ξύλινο ομοίωμα περιστέριου) το κρατούν με ένα ξύλο ψηλά, το στολίζουν με λουλούδια και το περιφέρουν στα σπίτια. Κατά την περιφορά μαζεύουν δώρα και αυγά κόκκινα

Στην **Πάρο**, τα κεριά του Επιταφίου, τα φυλούν και όταν έχει φουρτούνα, βρέχει ή αστράφτει, τα ανάβουν να περάσει η κακοκαιρία. Ακόμα, στο εικονοστάσι, τοποθετείται και κλαδί ελιάς, που παραμένει εκεί ως αγιώτικο .

Στη Σπάρτη, όταν γυρίσουν τον Επιτάφιο, τον ξεστολίζει ο καντηλανάφτης, ο οποίος παίρνει τα κεριά και τα φυλάει. Την άλλη μέρα, τα βάζει ο παπάς σε ένα δίσκο με τα σταυρολούλουδα και τα μοιράζει στις γυναίκες. Τα λουλούδια αυτά, οι γυναίκες τα κρατούν ως φυλαχτό και όταν αρρωστήσει ένα παιδάκι βάζουν στα κάρβουνα λίγο νερό και μερικά σταυρολούλουδα και το λιβανίζουν.

Στις **Ξέρρες** ξεχωριστή σημασία έχει και η συνήθεια των γυναικών, να τοποθετούν στη διάρκεια της περιφοράς του Επιταφίου, πάνω σε τραπέζι μπροστά από το κατώφλι της Εξώπορτας, την εικόνα του Εσταυρωμένου ανάμεσα σε άνθη, αναμμένα κεριά και θυμιάματα. Δίπλα τοποθετούν ένα πιάτο με χλόη φακής, ή κριθαριού, την οποία έχουν φυτέψει για αυτό το σκοπό, κάποια ημέρα της Μεγάλης Σαρακοστής.

Στο Λεωνίδιο Αρκαδίας ένα από τα έθιμα που ξεχωρίζει είναι με τα αυτοσχέδια μικρά αερόστατα, που φέγγουν στον ουρανό της Αρκαδίας και εξαφανίζονται. Είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακά.